

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Valerii Andreae Desselii Erotemata Ivris Canonici

Andreas, Valerius

Francofurti & Lipsiae, 1720

Liber V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63277](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63277)

communes ; præter quos sunt alii quidam
fectus secundarum nuptiarum proprii : vel-
ne eis benedicatur. *cap. 1. & 3.* & ne is ,
qui secundas nuptias contraxit, ad dignita-
es Ecclesiasticas adspirare amplius possit. *Sup.*
de bigam. c. 3. & ut nubens intra annum
actus, jure civili notetur infamia. *C. de nupt.*
l. 1. sed hæc infamia per *c. pen. & c. ult.* ab-
oletur.

LIBER V.

TITULUS I.

*de accusationibus, inquisitionibus & denun-
ciationibus.*

Postquam libro tertio clericorum & mo-
nachorum, ac libro quarto laicorum
propria enarrata sunt: superest, ut de
clericorum & laicorum delictis & judiciis
criminalibus agatur. §. Hic tractatus est
in prima parte agitur de deli-
in iudicium deducendis: in secunda de
delictorum generibus: in tertia de
delictibus delictorum. §. Quod ad primam
partem attinet, tribus modis delicta in ju-
dicium deducuntur, ut delinquentes punian-
tur, nimirum accusatione, inquisitione, &
denun-

- denunciacione. *c. qualiter. 24. vers.*
- 4 quos. §. Accusare est delinquentem ad
 cem deferre, & criminis probandi onus
 recipere, ut crimine probato reus poena
 non probato accusator eandem poenam
 5 eat, quam reus convictus subiisset. §.
 bet accusatio in scriptis proponi, ita
 lo accusator subscribat, subjiciens le
 talionis, nisi crimen probaverit. *ij. q. 3.*
- 6 §. 3. & q. 8. §. Inquisitio est, cum
 officio, nemine accusante, disquirat
 quis deliquerit, vel quis delictum ad
 7 §. Est autem triplex inquisitio. I. Omnia
 neralis, ut cum praeses inquit, an in
 vincia sint homines facinorosi. *D. de offi
 sid. l. congruit. 13. in princip.* II. Omnia
 cialis, qua contra certam personam de
 crimine inquitur. *d. capit. qualiter. &
 accusat. l. 7.* III. Partim generalis,
 specialis: ut cum Titio occiso, iudex
 8 rit quis eum occiderit. §. Denunciatio
 criminis ac delinquentis delatio ad
 sine inscriptione, & sine onere criminis
 bandi, proinde sine metu poenae talionis
super his. 16. tantum enim denunciatio
 jurare de calumnia, & nominare testes
 nis conscios, ut notavi *in Epit. juris*
- 9 30. §. Ubi etiam exposui differentiam
 jus civile & jus canonicum, quod illo
 tantum personae publicae, hoc autem

omnes denunciare possunt. §. Hæc intelli- 10
 de de denunciatione judiciali, de qua agitur
 in l. 6. §. pen. D. ad Turpil. & l. 7. C. de
 accusat. Alia est denunciatio Christiana, sive
 Evangelica, quæ fit ad emendationem & bo-
 num animæ, ut cum mulier occultum mari-
 tum adulterium sacerdoti denunciat. ij. q. i. c. si
 peccav. 18. & xxxij. q. 5. c. ult. Alia est de-
 nunciatio canonica, ad impediendum, ne
 quid illicitum fiat: veluti si quis denunci-
 et eos, qui matrimonium contrahere volunt,
 esse in gradu prohibito. Sup. desponsal. c. cum
 tua. 27. & de despons. impub. cap. ad dissol-
 vend. 13. & de clandest. despons. c. ult. §. No- 11
 quod accusationem legitima debet præ-
 dere inscriptio, qua accusator se subjicit
 pena talionis nisi crimen peregerit: denun-
 ciationem charitativa monitio, ut denunci-
 atus se corrigere possit, antequam denuncie-
 tur: inquisitionem clamosa insinuatio, ne
 temere in aliquem innocentem inquiratur,
 cui de crimine non sit diffamatus. d. c. qua-
 ter 24. in fin. Hæc dicta sint de accusatio-
 ne, inquisitione, & denunciatione.

II. De calumniatoribus.

Sequitur, ut varia criminum seu delictorum
 genera explicemus. Est autem crimen vel
 proprium accusatoris seu deferentis crimen,
 vel proprium accusati sive denunciati, vel
 utriusque commune. Accusatoris & denun-
 ciantis

2 ciantis proprium delictum est calumnia. Calumniator accipitur tribus modis, quos proposui *D. h. t.* sed hic calumniator accipitur *ut in t. D. ad senatusconsult. Turpill.* qui falsa crimina sciens intendit. Hic calumnia notatur. *ij. q. 3. c. 1.* & regulariter talionis afficitur, id est, ea quæ reo imposita fuisset, si crimen probatum fuisset. *ca. 4. § 3. & q. 8. c. 3. & 4.* ut etiam jure civili vetur, sicuti docui. *ad t. D. ad senatusconsult. Turpill.* Subdiaconus autem calumniosus, accusans diaconum, officio subdiaconatus privatur, & verberibus publice castigatus in exilium mittitur. *cap. 1.* Denunciator vero, si probatione criminis deficiens, ab officio suspenditur, donec ostenderit non calumniandi animo ad denunciationem processisse. *c. 2.*

III. De simonia, & ne aliquid pro spiritualibus exigatur vel promittatur.

1 SEquuntur crimina, quæ accusato sine denunciato objiciuntur. Hæc vel sunt contra primam, vel contra secundam tabulam decalogi. §. Contra primam tabulam septem crimina; quorum primum est simonia, cujus definitio in posteriori hujus tractatus parte indicatur. Simonia namque est crimen, quod tunc admittitur, cum aliquid pro

spiritualibus exigitur, vel promittitur. Sed
 spiritualium appellatione intellige, non so-
 lum res proprie spirituales, ut consecrationes,
 benedictiones, Sacramentorum distributio-
 nes. *c. non satis. 8. c. cum in Ecclesia 9. c. nemo
 10. c. ea qua. 16. cum sim.* sed etiam res spiri-
 tualibus adnexas, ut præbendas. *Inf. q. 3. c. si
 quis objecerit.* §. Dicitur autem simonia a
 Simone mago, qui primus in novo testamen-
 to hoc scelus admisit. *Inf. q. 1. qui studet 11.
 12. Ac dividitur, I. In conventionalem & men-
 talem. Conventionalis est, cum aliquid da-
 tum est, aut de dando convenit. Sup. de con-
 s. c. 2. itaque hæc Simonia duobus modis
 committitur, qui in hac rubrica exprimun-
 tur; nam qui aliquid Ecclesiasticum confert,
 interdum pro eo pecuniam præsentem exigit,
 interdum promissione contentus est. Men-
 talis Simonia est, cum nullum factum inter-
 fert, sed sola prava dantis aut recipientis
 mens & intentio. *c. tua nos 24. & c. ult. II.
 tria genera: quia triplex est genus mune-
 ris, quod est Simonie causa; aliud enim est
 munus ab obsequio, id est, servitus, indebite
 restituta: aliud munus a manu, hoc est, pe-
 cunia; aliud munus a lingua, nempe laus &
 favor. Inf. q. 1. c. nonnulli. 115. Pecunie appel-
 latione intellige quicquid homines possident.
 Inf. q. 3. c. 6. five sit res corporalis mobilis, vel
 immobilis, five incorporalis. D. de verb. signif.**

- 5 *l. pecunia nomine. 222.* §. Nota primo, quem dici simoniace electum, etiam si eo ignorante datum vel promissum fuerit.
- 6 *nobis fuit. 27.* §. Nota secundo, simoniacum non committere, qui aliquid spirituale offert, non ut hac ratione aliquid spirituale aut spirituali adnexum acquirat. *d. c. m. d. c. m.*
- 7 §. Nota tertio, alios simoniace ordinantes a simoniacis, alios simoniace a non simoniacis, alios non simoniace a simoniacis. *Inf. q. 1. c. si quis d. c. m. d. c. m. statuimus ut sicut. 107. §. ultim. & can. d. c. m. d. c. m.*
- 8 §. Hoc crimen multis modis coercetur. Simoniace ordinantes vel ordinati deponuntur. *cap. consulere. 38. & Inf. q. 1. c. qui d. c. m. d. c. m. stiterit. 6. & c. statuimus decretum. 108.*
- A simoniacis licet non simoniace ordinati tamen deponuntur, nisi probent, cum ordinarentur, nescivisse eos esse simoniacos, que pro Catholicis fuisse habitos in *Ecc. c. de simoniac. 22. & Inf. q. 1. d. cap. statuimus decretum. 108. & can. seqq. III.*
- Si pecunia aliquid Ecclesiasticum redemit, qui ab eo accepit, & qui pro eo inter infamia notantur. *Inf. q. 3. c. ult. IV.*
- Si in hoc crimine perseverant, perpetuo a themate feriuntur. *d. quest. 3. c. si quis d. c. m. d. c. m. tor. 2. V.*
- Pecunia accepta restituitur. *cap. si quis dator. id est, confiscatur. d. c. m. d. c. m. ibidem.*

IV. Ne praelati vices suas, vel Ecclesias sub
annuo censu concedant.

Simoniam species est, cum praelatus jurisdic-
tionem suam. *cap. 1. & 2.* vel Ecclesie re-
gimen sub annuo censu concedit. *cap. 3.*
quoniam fructus Ecclesiarum licite sub an-
nuo censu conceduntur. *c. 4.* §. Quod ad
poenam attinet. I. Is qui vices praelati vel Ec-
clesie administrationem suscepit, officio su-
cepto privatur. *d. c. 1.* & a clero removetur.
d. c. 2. II. Episcopus, qui officium simonia-
ce contulit, conferendi illud officium pote-
state privatur. *d. c. 1.* III. Episcopus, quo scien-
te & dissimulante id a subditis perpetratum
est, canonicæ poenæ subjicitur. *d. c. 2.* id est,
duobus mensibus excommunicationi subja-
cet. *Inf. q. 2. c. quicquid. 102.* IV. Episcopo sub-
ditus, qui eo ignorante deliquit, si sit presby-
ter, quatuor mensium excommunicatione ple-
ctitur; si diaconus, trium mensium excom-
municationem sustinet; si subdiaconus vel
alius clericus, arbitraria poena & excommuni-
catione plectitur. *d. c. quicquid.*

V. De magistris, & ne aliquid exigatur
pro licentia docendi.

Simoniam speciem præ se fert Abb. *in cap. 1.*
licet proprie non sit simonia. *Innocent. in*
cap. 2. cum docendi licentia pro pretio conce-
ditur.

- 2 dicitur. §. Is, qui docendi munere fungitur, magister vocatur, eo quod magis quam monet ac monstrat, ut Paulo Jurisconsulto placet in *l. cui precip. 57. D. de verb. signific. §. 1.*
- 3 §. Huic debet Ecclesia cathedralis de beneficio prospicere, ut clericos & pauperes doceat. §. Qui vero aut docendi licentiam vendit, aut idoneæ personæ licentiam docendi petenti interdicit ne doceat, beneficium clericale privatur. *cap. 1. §. 101. tit. 1. Hinc de simonia.*

VI. De Iudeis, Saracenis & eorum servis.

- 1 SECUNDUM crimen contra primum decalogi tabulam est Judaismus: tertium est Saracenisimus: de quibus conjunctim hoc tractatur. Utrumque est gentis vel nationis nomen; sed posterior significatio accipi debet. §. Judæi dicti sunt a tribu Juda, in qua Deus regnum Israeliticum usque ad Christi tempora constituit, & quæ fere in Syria permansit aliis in captivitatem abductis.
- 3 §. Judæos hic vocamus eos, qui veteri testamento ad literam superstitiose intellectionem habent, novum autem rejiciunt. §. Saraceni dicuntur, non a Sara Abraham uxore, ut ipsos asserere ait *Hofsiens. de Saracen. m. 1.* nec a Samaria, ut vult *Specula. b. 1. in fine.* sed a Saraca regione Arabiæ, Stephano teste.

Saracenos accipiunt Doctores nostri pro
 paganis, & sane pagani ac Saraceni promiscue
 in hoc tit. accipi videntur; quamquam pro-
 prie loquendo, pagani, seu gentiles, vel Græ-
 ci dicuntur, qui neque vetus neque novum
 testamentum adgnosunt: idola autem co-
 lunt, eisque sacrificant, ut exposui *Metabo-*
dic. lib. 1. tit. 1. §. 35. ac plura de eis notavi.
eod. lib. sub titulo de paganis. Saraceni au-
 tem utrumque testamentum saltem ex parte
 admittunt, sed multifariam peccant, præci-
 pue quod Christum Dei Filium & humani
 generis unicum redemptorem non fatentur,
 & ne Christianam veritatem admittere co-
 rantur, loca erroribus suis contraria, a nobis
 corrupta fuisse asserunt, ut Mahometistæ.
 §. Judaismi poenæ hæ sunt. I. Judæi non pos-
 sunt novas synagogas extruere. *c. 3. & 7. &*
C. eo. l. ult. §. 11. II. Legatum universitati Ju-
deorum relictum, pro non scripto habetur.
C. eod. l. 1. III. Judæi ad honores non ad-
mittuntur. C. eod. l. ult. in pr. & §. ult. de ha-
ret. l. Manich. undique 12. & D. de decur. l. 3.
 §. ult. IV. Non possunt liberos suos Chri-
 stianos exheredare: sed ab eis offensi, tamen
 legitimam; non offensi autem integram, quæ
 ab intestato debetur, portionem eis relin-
 quere tenentur. *C. de heretic. l. heretici pa-*
tres. 12. V. Non possunt habere mancipium
 Christianum. *cap. 1. & 2. & C. ne Christ. man-*
 cip.

cap. heret. vel Iud. vel paga. hab. l. 2.
 VI. In diebus dominicæ Passionis prodigium publicum vetantur. *c. in nonnullis. 15. diebus.* VII. In die parasceves coguntur habere ostia & fenestras claufas. *c. 4.* IIX. Non habent cum Christianis jus connubii. *c. cave. 15. & seq. & C. h. t. l. 6.* imo et convivia & consortium Christiani vitantur. *cod. q. c. sepe 12. & cann. seqq.* Non quem Christianum circumcidant, vel ad alteram religionem traducere conentur, capite poena afficiuntur. *C. hoc tit. l. 16. & l. 18.* In dubio, quin ultimo supplicio afficiantur, qui Christiana religione deserta, ad Iudaicum finem transit. §. Ex his poenis quaedam Saracenos seu paganos producantur, vel in Christianum mancipium habeant. *c. 4. & C. ne heret. vel Iud. vel pagan. Christi. cap. hab. l. 2.*

VII. De hæreticis.

Quartum crimen est hæresis, de qua *tit. C. de hæreticis.*

IIX. De schismaticis, & ordinatis ab eis.

Quintum crimen est schisma, quod scissuram significat a Græco verbo *σχίσμα* quod scindere ac dividere significat, quia schismatici dividunt unitatem Ecclesiæ.

c. schisma. 33. a cuius vinculo se separant
q. 1. c. Novatianus. 6. §. Itaque schisma²
 & hæresis definitione differunt: sed subiecto
 fere non differunt: quoniam hæretici sibi
 falsa dogmata confingunt, schismatici se ab
 Ecclesia separant: cæterum schismatici ali-
 quam hæresin confingere solent, ut recte ab
 Ecclesia recessisse videantur. *24. q. 3. c. inter
 hæresin. 26. §.* Pœnæ schismaticorum hæ sunt. ³
 I. Jactura salutis æternæ: quia tales nec vin-
 culis peccatorum absolvi, nec januam pos-
 sunt regni cœlestis ingredi. *24. q. 1. c. quicum-
 que 26. & neque Baptismus, neque eleemo-
 syna, neque martyrium eis prodesse potest,*
 quo minus æternum ignem cum diabolo &
 Angelis ejus patiantur. *Sup. de heret. cap. 3.*
 II. Depositiō, excommunicatio, & bonorum
 confiscatio. *Inf. lib. 6. c. un. & dist. 23. c. in no-
 mine Domini.* III. Qui sponte juramentum
 de tenendo schismate præstiterunt, a sacris
 ordinibus & dignitatibus suspenduntur. *c. 1.
 in fin.* IV. Ordinationes, & beneficiorum
 collationes, & rerum Ecclesiasticarum alie-
 nationes per schismaticos factæ, irritæ sunt.
cap. 1. ideoque ordinari a schismaticis repel-
 luntur ab officio, nisi cum eis dispensaverit,
 qui dispensandi potestatem habet. *cap. 2.* Ad
 hanc quartam pœnam respicit posterior ru-
 bricæ pars, quæ est de ordinatis a schisma-
 ticis.

IX.

IX. De apostatis & reuerantibus
baptisma.

Sextum crimen est apostasia, de qua dicitur
 tit. C. de apostatis. §. Septimum crimen
 anabaptismus, id est, sacri baptismi iterum
 de qua dixi ad tit. C. ne sanctum Baptisma
 retur. Haec de criminibus contra
 rem Decalogi tabulam admissis.

X. De his qui filios occiderunt.

Sequuntur crimina contra posteriorem
 Decalogi tabulam. Hic omittitur primum
 hujus tabulae praecipuum, Honora
 tuum & matrem tuam. §. Contra secundum
 praecipuum est homicidium. §. Cujus
 sunt genera: nimirum parricidium, &
 simplex homicidium. §. Parricidii species
 si quis filium suum occidat: de quo crimen
 dictum est C. de his qui parent. aut
 occid.

XI. De infantibus & languidis
expositis.

Filium necare videtur etiam is, qui infan-
 tem aut languidum exponit, vel ab alio
 exponi patitur, siue expositionem ab alio
 etiam ratam habet: ideoque jus patriae
 status amittit. c. un. & de agnosc. & alien. lib.
 l. 4.

XII. De homicidio voluntario, vel
casuali.

Simplex homicidium partim est volunta-
 rium, quod aliquis sponte committit; par-
 tim fortuitum seu casuale, quod aliquis præ-
 ter suam voluntatem, casu aliquo perpetra-
 vit. §. Homicidium voluntarium, si dolo
 commissum sit, lege Cornelia de sicariis pu-
 nitur; si culpa quamvis lata, tamen mitius
 coercetur, nec ad legem Corneliam pertinet.
D. ad legem Cornel. de sicar. l. 4. §. 1. & l. 7.
 §. Homicidium casuale imputatur ei, qui cul-
 pam admisit, eo quod operam dabat rei illi-
 citæ, vel cum operam daret rei licitæ, non
 omnem, quam potuit, diligentiam adhibuit.
l. 7. & 8. §. Impune autem aliquis occidi-
 tur ex justa causa, veluti si quis latronem ini-
 miam interfecerit, cum aliter se tueri non
 posset. *c. 2.*

XIII. De torneamentis.

Non solum homicidium jure prohibetur,
 sed etiam ea, per quæ ad homicidia per-
 veniri solet. Hæc vero plura sunt. Primum
 sunt torneamenta, id est, nundinæ vel feriæ,
 in quibus milites ex condicto convenire so-
 lent, & ad ostentationem virium suarum &
 audaciæ temere congregari. *cap. 1.* unde non
 solum occidens punitur, sed etiam occisus,
 licet enim vulnerato concedatur poenitentia,
 tamen, si moriatur, Ecclesiastica sepultura ca-
 rebit, nisi casu sit occisus, cum non ludendi
 causa ad torneamentum venerit.

XIV.

XIV. De clericis pugnantibus in
duello.

Secundum crimen est duellum, id est
singulare certamen, quod Græco vocatur
monomachia vocatur. 2. *quest. 4. cap. monomachiam.* 23. Jure quidem Longobardorum
veritatem occultatam eruendam concepit
sed hanc legem esse iniquam, a se tamen
propter Longobardorum consuetudinem
posse prohiberi, conqueritur Rex Luitprandus
Longobard. *recolimus. 23. ad homicidium.*
ber. homi. Jure igitur Canonico recte
prohibetur. *d. c. monomachiam. & de purgat. vulga. cap. 1. & 2.* quia (ut ait
loco Luitprandus) multi per pugnam
ista causa suam causam perdiderunt, unde
iricus, qui duellum obtulit, vel oblatum
scepit, irregularitatem incurrit, ac deponi
debet: nisi morte vel membri mutilatione
non secuta, cum eo misericorditer dispensatur. *cap. 1. & 2.*

XV. De sagittariis.

Tertium crimen est ars sagittariorum
balistariorum: qua adversus Christianos
& Catholicos uti non licet. *c. un.*

XVI. De adulteriis & stupro.

Dictum est de crimine contra
præceptum secundæ tabulæ. Tertium

ero præceptum est *Non mœchaberis*: contra quod adulteria & supra committuntur, de quibus dixi ad tit. D. ad leg. Iul. de adul.

XVII. De raptoribus, incendiariis, & violatoribus Ecclesiarum.

Quartum præceptum est, *Non furaberis*. 1 Cui repugnat furtum improbius, quod Doctores qualificatum appellant, & furtum simplex proprie dictum, ut usura. 2 Furtum qualificatum est multiplex. §. Pri. 2 una species furti qualificati est rapina; rapina 3 est rerum: raptus personarum, ut virginum; utroque crimine raptores denominantur. Rapina quoque aut simplex est, aut qualificata sive improbius, ut cum ex incendio rapitur, vel Ecclesia violatur. Ac de his omnibus sub hoc titulo agitur. Nos de raptu egimus ad titulum C. de raptu virg. de simplici rapina ad tit. D. vi bon. rapt. de rapina ex incendio ad tit. D. de incend. tuo. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

XIIX. De furtis.

Quinto qualificato subjicitur furtum simplex, de quo dixi ad hunc titulum in Digestis.

k

XIX.

XIX. De usuris.

¹ **C**um rapina & furto tantam affinitatem
habet usura, ut qui usuram accipere
pinam facere dicatur. 14. q. 4. c. si quis
² *ram* 10. §. Usuræ vocabulum multum
accipi, hic autem sumi pro delicto,
pro usura illicita & improbata, non
hoc tit. ubi etiam egi de usuris, pro
ra est fortis accessio: nunc de ea dicitur
³ quatenus inter delicta numeratur. §.
primo, duplicem differentiam inter
vile, & jus canonicum. I. Jus civilis
ram late accipit pro accessione fortis
cita sive illicita: jus autem canonicum
guste accipit pro usura illicita, quatenus
dum & vulgus loquitur; ut enim jus
nicum jure civili est recentius, ita etiam
centiori sermone, non puro puta Latine
tur: nec solum utitur vocabulis Barbaris
ut *guerra, treuga*, & similibus, sed etiam
titur Latinis, ut sponsalibus, sicut etiam
Sup. ad tit. d. sponsal. & nupt. & c.
hic. II. Interesse non solum jure
peti potest, sed etiam jure canonico
de fidejuss. c. 2. proinde usuræ compen-
satione hoc jure permittuntur. *Abb. in c. conquestus. h. t. gloss. & Doct.*
l. 2. C. eod. eatenus igitur permittuntur
quatenus interest, sed quia ejus quatenus

ereft, difficilis est probatio, jus civile hujus
 difficultatis tollendæ, & litium minuenda-
 rum gratia permittit certas usuras loco ejus
 quod interest: quarum usurarum obliga-
 tione constituta, non habetur amplius ra-
 tio ejus quod interest, sed quæritur dun-
 taxat, quantum promissum sit, dummodo
 non sit promissum ultra quantitatem jure
 definitam. Jus vero canonicum ad con-
 scientiam respiciens, & ut turpe lucrum
 prohibeat, non admittit certam quantita-
 tem usurarum: sed eas eatenus sustinet,
 quatenus creditoris interest non carere sua
 pecunia. Itaque neutrum jus ratione caret.
 Qui vero usuras jure civili permissas exigit,
 contra jus canonicum non peccat, neque
 usurarius hoc jure dicitur, nisi plus exigit
 quam sua interfit. §. Nota secundo, usu-4
 ram hic accipi pro quocunque lucro sorti
 accedente: adeo ut si quis (exempli causa)
 merces suas carius vendat, aut fructus rei
 pignoratæ sibi lucretur, usuram committe-
 re dicatur. c. 1. & c. consuluit. 10. Porro
 usura dividitur in conventionalem, de qua
 expresse convenit, & mentalem, cum ali-
 quis ea mente contrahit, ut aliquid ultra
 sortem recipiat, omni conventionione cessan-
 te, d. c. consuluit. Usurarii variis pœnis 6
 afficiuntur, quas Hostiens. num. 10. ad tria
 genera refert; partim enim imponuntur a

canone, partim a iudice, partim ab ad-
 7 sario. §. Poena a canone usurariis man-
 fistis multiplex infligitur. I. Nisi usuras
 ceptas restituant, vel de eis restituenda
 veant, ad communionem altaris non
 mittuntur. II. Si in hoc peccato deli-
 rint, Christiana sepultura privantur.
 Eorum oblationes ab Ecclesia non acci-
 untur. IV. Testamenta eorum non valent.
 8 c. 3. & inf. lib. 6. c. 2. §. Iudex quocumque
 usurarios punit; nam laicos usque ad
 ignam satisfactionem vinculo excommuni-
 cationis adstringit, c. *præterea*. 7. clericos
 ab officio suspendit, & in delicto perle-
 rantes deponit, atque a clero dejicit. 4.
 47. c. 1. & 2. & 14. q. 4. c. *canonum* 3. c. *si
 oblitus* 4. & c. *quoniam* 8. Insuper usura-
 rium cogit rationes suas adversario edere.
Clem. un. §. *cæterum*. Præterea nemo pater
 debet, ut usurarii alienigenæ in suis terris
 habitent, sed eos expellere debet. *Inf. lib. 6.
 9 c. 1.* §. Nocet etiam usurario exceptio
 adversario opposita, ut puta si quis imper-
 traverit literas de usuris sibi restituendis, vel
 de fructibus a creditore in sortem imputan-
 dis, harum literarum beneficio non fruatur,
 nisi prius restituerit usuras, quas aliquando
 10 extorsit. c. *quia frustra*. 14. §. Non solum
 autem usurarii puniuntur, sed etiam eorum
 fautores. Et I. Qui ab usurario imper-

ab adre-
tis man-
ufuras
tuendu
s non
to deo
ntur.
non acc
non val
x quoc
sque ad
xcomm
7. cler
cto per
dejicit
n 3. c. si
uper ut
ario ede
nemo p
suis ter
Inf. l.
ceptio
quis imp
tuendis
a imputa
on fructu
aliquan
Non solu
am eorum
impene-
re-

tente oblationem acceperit, aut eum ad confessionem admiserit, aut absolverit. II. Qui eum Ecclesiasticæ sepulturæ tradiderit. *c. 3. & Inf. lib. 6. c. 2.* III. Qui ejus testamento interfuerit. *d. c. 2.* IV. Qui pro fœneratoribus statutum ordinarit, fecerit, scripserit, dictarit, vel secundum id judicaverit. *Clem. un. in pr.* V. Qui asserit fœnerari non esse peccatum. *d. Clem. un. §. sane.* Hac tenus de delictis contra quartum præceptum secundæ tabulæ Decalogi.

XX. De crimine falsi.

CONtra quintum præceptum est crimen falsi, de quo dixi *D. de leg. Cornel. de falsi.*

XXI. De sortilegiis.

ETiam in sortilegio falsitas inest. §. Sor- tilegi proprie sunt, qui sub nomine fi- stæ religionis per quasdam, quas sancto- rum seu Apostolorum sortes vocant, divi- nationis scientiam profitentur, aut qua- rumcunque scripturarum inspectione futu- ra promittunt. *26. q. 1. c. un. §. Poena va- 3* ria est pro ratione delicti, & fere arbitra- ria. *cap. 2. §. Exposita sunt crimina, quæ 4* accusato objiciuntur contra præcepta De- calogi admiffa.

XXII. De collusione detegenda.

1 **C**ollusio vero commune acculato
 2 **a**cculato crimen est: siquidem
 3 **f**io nihil aliud est, quam occulta
 4 **t**io eorum, qui inter se iudicio contum
 5 **s**imulant. §. Extat idem titulus de
 6 **n**e detegenda lib. 7. Codicis: sed ibi ag
 7 **d**e sola collusione pertinente ad statu
 8 **b**erti: hic vero de omni collusione, pro
 9 **t**im de ea, quæ ad causas criminales pro
 10 **n**et. §. Pœnas collusionis duas repetit
 11 **A**bsolutio per collusionem facta non
 12 **q**uo minus eodem crimine reus accusatus
 13 **v**el in eum inquiri possit. c. ult. II. Quæ
 14 **c**ausa beneficii collusit, beneficio pro
 15 **t**ur. cap. 3.

XXIII. De delictis puerorum.

Hucusque tractatum est de quarum
 2 **q**ue personarum criminibus: de
 3 **c**onsiderantur certarum personarum
 4 **e**ta, ut puerorum, & clericorum; in
 5 **b**us sunt quædam specialia. In pueris
 6 **e**iale est, ut si pubescere coeperint, puni
 7 **t**ur quidem, sed mitius quam alii atate
 8 **v**ecti. cap. 1. & 2.

XXIV. De clerico venatore.

IN clericis autem speciale est, ut sint clericorum quaedam propria dicta; quorum primum est venatio, id est, ferarum bestiarum, aut volucrum canibus & avibus persecutio. *c. 1. & Sup. ne cler. vel monach. c. 1. & dist. 34. c. 2. 3. 4.* §. Quod ab poenam attinet, Episcopus tribus mensibus, presbyter duobus mensibus a communione, diaconus ab omni officio suspenditur. *cap. 1.* §. Nota piscationem clericis concedi. *Sup. de fer. c. 3.* quia multi fuerunt sancti piscatores, nullos autem sanctos legimus fuisse venatores. *dist. 86. c. 1. & 2. & 3. & 4. & 5. & 6. & 7. & 8. & 9. & 10. & 11. & 12.*

XXV. De clerico percussore.

SECUNDUM clericorum delictum est percussio. Cuius poena est suspensio ab officio, & nisi monitus se corrigat, degradatio. *cap. 1.* §. Percussionem intellige corporalem & proprie dictam. Alia est percussio spiritualis, cum doctor sermone inutili conscientiam infirmorum percutit. *dist. 45. c. ult.*

XXVI. De clerico maledico.

Sic inscribitur hic titulus in quibusdam libris.

k 4

libris, & in antiquis codicibus, re-
 quam in vulgatis, *de maledicis*: quia
 ex professo agitur specialiter de clericis
 quaedam obiter adsparguntur de laicis.
 2 § Tertium igitur delictum clericorum
 maledictum, id est, cum quis asserit
 malum inesse, quod non inest; vel
 3 inesse bonum, quod inest. §. Quo-
 duæ sunt species maledicti: altera affir-
 tiva, veluti, *Tu es spurius, tu es laico*
 tera negativa, veluti, *Tu non credis in Deo*
 4 *tu non fungeris officio tuo.* §. Cum
 tem maledictum in Deum, vel in beatam
 Virginem, vel in sanctos confertur, proprie
 vocatur blasphemia. *cap. 2. §. 11. q. 3. c. 1.*
sunt 54. ubi certa poenitentia una cum
 na summaria blasphemis imponitur, et
 ex Pii Papæ decreto blasphemus, si clericus
 esset, deponeretur; si laicus, anathema
 feriretur. *22. q. 1. cap. si quis per cap. 10.*
 10. Aliæ poenæ statuuntur Lateranensi
 concilio sub Leone X. anno 1514. Jure
 civili blasphemus ultimo supplicio
 tur. *Nov. 77.* Ob hanc jurium &
 cumstantiarum varietatem communis
 doctorum opinio est, blasphemiae poenitentiam
 esse extraordinariam. Maledictum in
 mines punitur pro qualitate delicti. *c. 1. q. 1.*
 expositum est sub *tit. de injur.* nam maledictum
 dictum est injuriæ species.

XXVII. De clerico excommunicato, deposito, vel interdicto ministrante.

Quartum delictum est, si clericus ministrat, qui ministrare ob aliquam ex sequentibus causis non debet. §. Prima causa est, si sit excommunicatus, vel depositus, vel interdictus. §. Si excommunicatus ministrat, deponitur. cap. 3. 5. 6. & retro depositus ministrans excommunicatur. cap. 1. §. 2. Item interdictus ministrans deponitur. d. cap. 3. §. Nota interdum auferri poenam, ut in eum qui monitus non desistit: hic enim in exilium mittitur. d. c. 2. interdum minui, ut propter multitudinem delinquentium. cap. 4.

XXIIX. De clerico non ordinato ministrante.

Secunda causa est, si clericus non sit ordinatus. Hic ab Ecclesia abjicitur, nec amplius ordinatur. cap. 1. verum diaconus, qui missam celebravit, ad sacerdotium non promovetur, & a diaconatu ad tempus suspenditur: sed in beneficio potest ad tempus dispensari. cap. 2.

XXIX. De clerico per saluum promotio.

k 5

Tertia

XXIX. De clerico per saltum
promoto.

Tertia causa est, si clericus non
tim, sed per saltum, id est, a
majorem omisso medio sit promotus.
enim hæc ordinatio non valeat, hic
dus est, ut clericus qui non ordi
ministravit. Si tamen per ignorantiam
promoveri curaverit, peracta ob ne
tiam pœnitentiam potest medium ordi
accipere, & cum eo misericorditer dis
fatur, ut in majori ordine ministrare
sit. c. un.

XXX. De eo qui ordinem furive
accepit.

Quarta causa est, si clericus clam &
tive ordinem acceperit. Hic ne
suscepto ordine ministrare, nec ad super
res ascendere potest, nisi cum eo disp
setur. Dispensare autem potest solus
pa, si contra hoc facientes lata erat ex
municatio: alioquin etiam Episcopus
Abbas poterunt dispensare. cap. 1.

XXXI. De excessibus prelatorum, &
subditorum.

Conditor decretalium utitur recto
dine ab universalibus ad particularia

circum circa primum egit de delictis quarum-
inque personarum: postea de delictis cle-
corum. Quoniam igitur clericorum alii
sunt praelati, alii subditi: non specialiter
de horum delictis pertractat, quatenus non
conferuntur officio, quod sibi invicem præ-
stare debent. Peccat enim praelatus cum
excedit officium suum erga subditos: &
peccant subditi, cum excedunt officium
suum erga praelatos. §. Officium subditi
erga praelatum est, ut ei honorem & obe-
dientiam exhibeat. *Sup. de temp. ordin. cap.*
de aures 5. & dist. 93. per totam. §. Offi- 3
um autem praelati erga subditos est, ut eos
inquam clericos honoret ac diligat, nec
illis aliquid eis præsit, sed etiam profit. *Lancel.*
lib. 1. Inst. 1. 24. in pr. §. Qui contra offi- 4
cium peccarunt, variis modis pro admitti
qualitate coercentur.

*XXXII. De operis novi nuncia-
tione.*

Excessus species est, cum in detrimen-
tum alterius ædificatur. Quod damnum
ne quis patiat, novum opus nunciare
debet ædificanti, de qua nunciatione dixi
D. b. t.

*XXXIII. De privilegiis, & excessibus
privilegiatorum.*

Alia

- 1 **A**lia excessus species est, cum privilegio
 2 §. Privilegium est privata lex, id est, ab
 legiati propria; ideoque opponitur
 communi. *dist. 4. c. privilegia 4. & 10.*
 3 *c. ult. vers. privilegia namque.* §. 1.
 dicitur autem privilegium vel personae
ne 9. vel universitati, puta monachorum
c. 3. c. quoniam 21. cum sim. vel reipublicae
 4 *cleriae, vel capellae. c. cum capella.*
 Privilegio suo abutens, eo privatur.
 74. *c. ubi ista. 7. & xj. q. 4. cap. de quaestio-*
gum. 60. Hucusque de variis delictorum
 generibus.

XXXIV. De purgatione canonica.

- 1 **S**uperest, ut de effectibus delictorum
 2 **S**criminum dicamus. §. Primus effectus
 est purgatio: quae ei imponitur, qui
 legitima probatione, neque sua confite-
 ne convictus est. *cap. 3. & 6. neque*
notorium admisit. c. penult. de eo
apud bonos & graves viros ex veris
bus suspicionibus est diffamatus. c. 4.
 3 *6. & c. cum in juventute. 12. §. Purga-*
 tionum duo sunt genera. Prima est pur-
 gatio canonica, quae sacris canonibus
 comprobata: ut cum aliquis suo de-
 lictate, & compurgantium juramento de-

innocentiam suam ostendit. c. 3. & de testibus 13. §. Purgatus crimine libe- 4
tur. Qui vero in purgatione deficit, le-
uissimis pœnis afficitur. c. inter sollicitudi-
nes, 10.

XXXV. De purgatione vulgari.

Altera est vulgaris purgatio, vulgo re-
cepta, canonibus autem improbata:
ut ferri igniti, aquæ ferventis, aut frigidæ.
q. 4. c. Mennam. 8. aut monomachia,
de qua dixi Sup. ad tit. de cleric. in duel.
pugnans.

XXXVI. De injuriis, & damno
dato.

Secundus effectus est, quod is, contra
quem delictum est admissum, injuriam
in honore aut salute, aut damnum in bo-
nis ob id patitur.

XXXVII. De pœnis.

Tertius effectus est pœna, qua crimino-
sus plectitur. Pœna enim est læsio,
quæ punit, vindicans quod quisque com-
misit. de pœnitent. dist. 3. c. pœnitentia est
quadam. 4. De pœnis dixi D. b. t.

XXXIIX. De pœnitentiis & remis-
sionibus.

Sunt

- 1 **S**unt quædam pœnæ in iure canonico
 2 jure civili incognitæ, ut pœnitentia
 excommunicatio, de quibus specialiter
 3 dicendum. §. Pœnitentia est quædam
 4 lentis vindicta, puniens in se quod
 commississe. Unde pœnitere fecerunt
 Augustinum dicitur, quasi pœnam
 quia pœnitens punit in se ulciscendo,
 commisit peccando. *d. cap. pœnitentia*
 3 *quædam*. §. Quia vero pœnitentia
 inter Sacramenta refertur, ideo ejus
 & partes exposui. *Sup. ad tit. de Sa*
 4 *non iteran.* §. Effectus pœnitentiæ
 missio peccati. *de pœnitent. dist. 1. c.*
aliquando 86. Idcirco in hoc titulo
 ctim agitur de pœnitentiis, & remissio-
 bus, tanquam de causa, & effectu.

XXXIX. De sententia excommuni-
 cationis.

- 1 **E**xcommunicatio quoque est pœni-
 2 tencia, non civilis. §. Excommuni-
 tio est censura Ecclesiastica, qua
 3 communione excluditur. §. Quæ bifida
 dividitur. I. Aut est minor, quæ
 tum a Sacramentorum participatione
 movet; ac proprie vocatur excommuni-
 tio: aut est major, quæ non solum a Sa-
 cramentorum perceptione, sed etiam a

ecclesia & omni fidelium communione se-
 regat. *c. pen. & iij. q. 4. c. ult. & xj. q. 3. c.*
mensam. 24. II. Alia est excommunica-
 tio canonis seu latae sententiae, (utroque
 enim vocabulo nuncupatur) ipso jure sine
 iudicis ministerio, aliquem innodans; a
 qua nemo, praeterquam a sede Apostolica
 vel ejus legato absolvi potest, nisi in arti-
 culo mortis sit constitutus, aut legitimo
 impedimento detineatur, quo minus Ro-
 manum Pontificem adire possit, aut privi-
 legium jure sibi concessum habeat, ne co-
 gatur Apostolicum adire. *c. quamvis. 58.*
 Alia est iudicis seu judicialis, seu excom-
 municatio, quae per iudicem Ecclesiasticum
 irrogatur. *Sup. l. 6. c. 1.* Nec refert, utrum
 sit iudex ordinarius, an delegatus. *Inf. lib. 6.*
c. 5. & Sup. de offic. ordinar. c. pastoralis 11.
§. praeterea. §. Haec in dubio, id est, sub ge-
 neralibus verbis probata, veluti, *Illum ex-*
communico, censetur esse major excommu-
 nicatio. *c. pen.* Ab hac absolvit, qui ex-
 communicavit: nec petenda est absolutio
 a superiori, omisso medio. *Inf. lib. 6. d. cap.*
§. 17. §. Ad haec; de excommunicatione, 5
 quaedam notanda occurrunt. I. Omnes de-
 bent excommunicatos vitare. *cap. nulli 8.*
 antequam ab excommunicatione absoluti
 sint. *c. cum desideres 15. c. a nobis 28. c. sicut*
39. si concubina 55. Nec valet contrarium
 privi-

privilegium. *d. c. nulli.* quo minus commu-
nicans excommunicato, in excommuni-
cationem ipso jure incidat. *c. nuper 29. de
cris. 38.* II. Judices seculares a judicio
Ecclesiasticis per censuram Ecclesiasticam
compelluntur excommunicatos ab arguendo
patrocinando, & testificando, in suscipiendo
& iudicando repellere. *Infr. lib. 6. cap. de
mus 8.* III. Generalis excommunicatio
ligat nisi subditos excommunicantis. *c.
nobis 21.* IV. Pluribus excommunicatis
bus, licet ex eodem facto obnoxius,
absolvitur, si de una tantum causa vel
tatisfacere. *c. cum pro causa 27.* V. Ex-
communicatus regulariter non absolvitur,
præstito juramento, quod mandato
ventis vel summi Pontificis parebit;
quam interdum manualis tantum pro-
fessio recipitur. *c. exteriore. 16. c. de cateris
& c. cum pro causa 51.* VI. Absolutio
obreptionem impetrata non prodest. *c.
cii 42. in fin.* Hæc de excommunicatione
6 dicta sint. §. Quia vero non solum excommuni-
catio, sed etiam suspensio & interdictum
Ecclesiasticum sunt species censuræ
Ecclesiasticæ. *Infr. tit. prox. c. quærentibus*
ac de his omnibus sub eodem titulo tractatur
tur tam in Sexto Decretalium, quam in
Clementinis, & in extravagentibus Jobani
nis vigesimi secundi: idcirco de his quæ
pau

ca delibabimus. § Suspendio est cen- 7
 ca Ecclesiastica, qua exercitium officii vel
 nis Ecclesiastici impeditur. § Itaque 8
 clericos tantum competit, non in laicos,
 non possunt ab administratione vel exe-
 cutione officii sive ordinis, cuius omnino
 sunt expertes, suspendi. § Clericus au- 9
 tem, si durante suspensione, officia divina
 impetratur, irregularitatem incurrit, a qua
 non potest nisi per summum Pontificem li-
 berari. *Inf. lib. 6. c. 1. in fin. & c. is qui 18. §. 1.*
 Irregularitas vero est canonicum impedi-
 mentum ex facto seu defectu proveniens;
 quo affectus, inhabilis redditur ad suscipi-
 endum ordines Ecclesiasticos & ad mini-
 strandum in susceptis. § Suspendio duplex 10
 est. I. Canonis, cum quis ob notorium cri-
 men, ipso iure a sui ordinis vel officii exe-
 cutione arcetur. Quamvis enim quilibet
 in peccato mortali constitutus, quod ad
 ipsum suspensus sit, tamen quod ad alios,
 non est suspensus, nisi huiusmodi peccatum
 per sententiam iudicis aut confessionem in
 iure factam, aut rei evidentiam notatum
 sit. *Sup. de cohabit. cleric. c. ultim.* § Su- 11
 spensio iudicis est, cum quis per sententiam
 iudicis a dicta executione ex causa remove-
 tur. § Interdictum Ecclesiasticum est cen- 12
 sura Ecclesiastica, per quam divinorum ce-
 lebratio, & Sacramentorum perceptio pro-
 hibe-

hibetur? sive singularis persona; sive
 veritas, ut clerus, civitas; sive locus
 dicatur. *Inf. lib. 6. c. si sententia.* 16. *Ustina*
seq. & cap. alma. 24. & Sup. tit. praed. ad verbo
 13 *in te 11.* § Interdictum similiter ac-
 tio & excommunicatio, vel est canonice
 iudicis; quia vel ipso iure sive ipso
 ducitur. *Inf. lib. 6. de election. cap. 1.*
terea. vers. civitas. & de usur. cap.
qui vero & de pæn. cap. 5. vel per
 tiam iudicis: tuncque vel est generalis
 regnum, aut provincia, aut oppidum
 pagus interdicitur: vel speciale,
 pluribus Ecclesiis una vel paucae inter-
 14 tur. *Infr. lib. 6. cap. si civitas, 17.* §
 terdicto hæc specialiter notentur. I.
 pulus interdicitur, non est proprie-
 rus interdictus; contra quoque clero-
 dicto, non est interdictus populus.
si sententia. in principio. II. Interdictum
 veritate singuli, qui ex ea universitate
 interdicti censentur. *d. cap. si sententia*
cum vero. III. Tempore interdicti
 quis baptizari, chrismari, chrisma-
 ci, divinum verbum audiri. *cap. 1.*
 43. *& Inf. lib. 6. cap. quoniam, 19.* *Ustina*
 tus est tractatus de criminibus, &
 poenis.

XL. De verborum significatione.

Justiniani exemplo summus Pontifex opus
suum duobus epilogis concludit. Primus
ad verba pertinet: quorum aut simplicium
aut coniunctorum significatio traditur, ut
D. h. t.

XLI. Dereglis juris.

Alter ad res ipsas, id est, ad iuris senten-
tias sive axiomata spectat, quæ vocan-
tur regulæ, ut & *D. hoc eod. tit. §* Ago ti-
gratias Omnipotens & Æterne DEUS,
qui mihi permisisti, ut hos Isagogicos libros
in pervetusta perficerem. Tibi laus,
Tibi gloria, in secula se-
culorum, Amen.

1
2

